

Геополитика и у космосу

Раде Дробац

Милан В. Петковић, *Геополитичке паралеле на прагу XXI века*,
Београд, 1997.

Опште напомене о аутору и делу

Милан В. Петковић спада међу аналитичаре и публицисте који већ годинама континуирано прате глобална политичка, економска и војна кретања у свету, у нашем окружењу и у земљи. Својим публицистичким радом у јавним иступањима Петковић покушава да наше стручне кругове, али и ширу јавност, упозна са својим виђењима актуелне светске ситуације и перспективама даљег развоја међународних односа, с посебним нагласком на војна и војностратешка питања. Највише се бави глобалним питањима међународних односа, које често везује, због актуелности и непосредних последица и по нашу земљу, за проблеме у вези с разбијањем СФРЈ, било да је реч о условима у којима је до тога дошло и разлозима због којих се то десило, било о последицама које су из тога настале. Својим ставовима, посебно о геополитици и стратешким питањима међународних односа, жели да унесе нешто више објективности, систематичности и стручности у разматрања општих политичких тема садашњег света, укључујући и питања везана непосредно за нашу земљу, како би и наша шири јавност добила барем део одговора на бројна питања која произилазе из свега онога што нам се последњих година дешавало и како би се, барем делимично, парирало поплави дезинформација која се на нашу земљу и међународно јавно мњење обрушила из центара светске моћи и унела много конфузије и збуњености, онемогућавајући многима да јасно сагледају шта се са нама и са светом у целини, у ствари, дешава, и шта нам је чинити.

Након десетина чланака, есеја и студија из области обавештајне службе, појединих актуелних политичких тема, политике силе и моћи у међународним односима, и учешћа на више значајних јавних скупова о међународним односима, спољној политици и војним питањима, Милан Петковић је 1996. године објавио и прву књигу, под називом *Тајни ратници*, која је изазвала пажњу стручне јавности.

Последња књига, под називом *Геополитичке паралеле на прагу XXI века*, управо је најбољи израз делокруга интересовања аутора, јер не само да обједињује мноштво значајних питања садашњег света, што се све може условно сврстати под геополитику, већ покушава да

предвиди и шта ће се дешавати у времену које долази. Ако је део који се односи на анализу актуелне ситуације у свету делимично познат, јер смо последице неких промена на глобалном геополитичком плану и сами осетили и јер су то теме о којима се сада у свету расправља, па су честе и у широј јавности, његова разматрања о времену које долази и услова у којима ћемо живети, на које ће се одразити и традиционалне области као што је геополитика, вредна су пажње не само због храбрости аутора да их саопшти и смелих предвиђања која, ако се боље размисли, углавном нису без основа, већ и због тога што нам дају једну нову визију света и његовог развоја.

О књизи аутор у уводу каже да је: „покушај да се на научно-популаран начин представе основни узроци поремећаја у свету, садашње стање, тенденције развоја опште, политичке, економске, идеолошке, научно-технолошке и социјалне ситуације и неки могући расплети и решења у временском периоду до краја овог и током XXI века“. Чини се да је аутор у томе у потпуности успео, јер књига садржи личне ставове о многим значајним глобалним питањима савременог света који ће сигурно изазвати интересовање стручњака – војних лица, дипломата, аналитичара, публициста, представника средстава јавног информисања, али и „обичних“ грађана.

Геополитика и садашњи свет

У првом поглављу аутор даје основне одреднице геополитике и наводи ауторе који су били њени заговорници, али и неке основне параметре актуелне политичке ситуације. Пошто се геополитика најчешће изражава кроз конфронтацију глобалних сила због расподеле сфера утицаја у свету, зависно од њиховог географског положаја, демографске снаге, војних потенцијала, економске и финансијске моћи и других значајних чинилаца, разматрајући актуелно стање аутор наглашава да је у последње време на Западу установљена стратегија глобалног и јединственог (истоветни) приступа и миру и рату, при чему је основни смер активности онемогућавање настајања супарничких суперсила, односно распарчавање постојећих и њихово свеукупно слабљење. Анализирајући постојеће стање као последицу такве стратегије Запада, аутор наглашава: „Очигледно је да је од настанка наведених закључака (период 1981–1983), до данас већ њихов добар део реализован. Процес није завршен, али оно што је учињено тешко да ће моћи да се исправи јер је 'непоправљиво оштећено' (Џорџ Кенан, *Нуклеарни привид*). Све се то десило у врло кратком временском периоду и без обзира на постојање детерента какви су нуклеарно и космичко оружје. Требало је само како-тако завршити хладни рат, поново ујединити Немачку и изазвати ту и тамо кризе и локалне ратове (Пјер Мари Галоа, *Геополитика*). Има чак мишљења да ниједна европска држава не би требало да буде већа од Холандије (42.000 km²) јер се само тако евроазијски комплекс може контролисати кроз разне организме мултинационалног

карактера или утицајем међународног капитала“. Полазећи од наведене стратегије Запада и већ јасних последица које је изазвала, аутор истиче: „Наступајуће доба отворило је величанствено, али и критично раздобље свеопште међузависности. Некадашња изолована и аутархична друштва, као оазе одељене пустињама, приближила су се, повезала хиљадама нити. Свако друштво, положај многих њихових грана делатности, читавих друштвених класа и слојева, дубоко је условљен, и то изнутра, светским друштвом, без обзира на тежњу једине преостале суперсиле да све држи под контролом. Отуда је од судбинске важности за човечанство какав ће лик имати светска заједница. Отворила су се два пута. Један је пут равноправних и независних држава и народа, који међусобно добровољно сарађују, што представља нужан услов и пут ка великом повезивању материјалних и културних људских снага, узајамно обогаћивање и неисцрпно умножавање заједничких вредности овога света. Други пут је много рискантнији и не даје лепе перспективе равноправном, заједничком друштву. Силе хегемонизма теже светском поретку у коме ће то повезивање бити плаћено поништавањем самосвојности, губитком властитог лика и независности, економским и политичким подвлашћивањем, заустављањем развоја или диригованим развојем према наметнутом моделу.“

Чињеницу да су САД најдоследнији заговорник и покретач таквог стратегијског Запада М. Петковић објашњава тезом да оне своје интересе пројектују на свет у целини, и то поткрепљује речима Х. Кисинџера, америчког државника, политичара и врхунског аналитичара међународних односа, изреченим још далеке 1975. године: „... Америка се поистовећује са светом. Изрека 'што је добро за Џенерал Моторс, добро је и за Америку' мења се и гласи: 'што је добро за САД, мора да буде добро и за цео свет'. Већ тада Кисинџер тврди да је свету потребан 'нови светски поредак'. Према њему, у том новом свету, у први план избијају економско друштво и економски интереси. Прву зону (елите) представља Запад уједињен под руководством САД. Другу зону представљају одабране земље, 'регионални повереници', а трећу остале земље.“

У наставку анализе садашњице као посебне феномене аутор издваја два, на први поглед међусобно супротна, али веома присутна процеса – глобализацију и сецесионизам. Тако, с једне стране, постоји процес удруживања и регионалне и друге групације земаља и јачање таквих организација, као и покушаји „глобализације“ целог света. С друге стране, сведоци смо бројних сецесија (само у Европи СССР, СФРЈ, ЧССР), с опасностима и од бројних других широм планете. Међутим, аутор је ту требало да објасни да су та два процеса несумњиво компатибилна. Наиме, јаче силе, удружујући се ради остваривања критичне масе чинилаца који им омогућавају вођење глобалне светске политике, разбијају слабије и моделирају их према својим интересима како би остварили своју хегемонију над њима и онемогућили њихово самостално деловање и евентуално јачање које би у перспективи могло да угрози њихову водећу и повлашћену позицију.

Сматрајући, с правом, да су религије још увек веома важни стубови међународних политичких, војних, економских, културних, па можда и цивилизацијских кретања, као и да се питања религије тешко могу разматрати независно од анализе укупних друштвених односа, М. Петковић тим питањима посвећује цело поглавље. То дефинише на следећи начин: „У неким областима активности људског друштва границе између политике, идеологије, религије, економије, па и културе и уметности, не могу се уочити.“ Сажето и јасно аутор даје сопствене оцене значаја и деловања водећих светских религија, како оних традиционалних, тако и најновијих, наравно првенствено у функцији геополитике, јер су оне један од њених најважнијих елемената, онај „покретач историје“ који често чини *casus belli*. Та питања су у директној вези и са југословенском кризом, јер је, сасвим је извесно, религија имала значајног удела у разбијању претходне Југославије и крвавом рату који је уследио, и то толико да је више аутора, истина углавном из иностранства, сматрало да је у претходној Југославији, а посебно у БиХ, вођен верски рат. Већина наших аналитичара и стручњака не мисли тако, али се углавном сви слажу да је религија, као чинилац разлика, подела и концепата живота различитих заједница, имала утицаја на све што се догађало.

Анализирајући религије у функцији геополитике, М. Петковић их веома прецизно дефинише. Када је реч о католицизму, каже да је: „обележено историјски трајном тежњом ка светској доминацији и потпуној контроли целокупних људских активности. То је и дало католицизму карактер тоталитарности... Католичка црква је строго централизована и подређена једном светском поглавару-папи (понтифу)... То је једина црквена организација која је за себе изборила статус државе (Света столица) и чланство у ОУН у својству државе-чланице.“ Аутор сматра да је с доласком садашњег папе Јована Павла II на чело Ватикана отпочела интензивна политичка активност у правцу учвршћења католицизма у већ традиционално католичким земљама и његовог продора и ширења на друге просторе, и то доказује тврдњом да ниједан папа у досадашњој историји Католичке цркве није путовао колико Јован Павле II, а успостављени су први пут у историји човечанства и блиски односи са Израелом. Петковић сматра да је један од стубова моћи Ватикана и моћна финансијска основа: „Ватикан представља и моћну финансијску империју. 'Ватикан банка' представља једну од најмоћнијих финансијских институција света“.

Са православљем је сасвим другачије: „Православље истиче начело саборности; хијерархија аутокефалних цркава не значи њихово подређивање једне другој, већ само поредак почастии“. Иако аутор не развија ту тезу, подразумева се да то значи да у православљу нема јединствене политичке доктрине, ни организације, ни хегемонистичке претензије, и да је, самим тим, у сукобу са глобалним и тоталитарним религијама

које своје деловање проширују на све области људске активности. Тезу да је православље стално у позицији дефанзиве и предодређено за страдалника не треба превише доказивати, довољно је да се наведу само следећи аргументи аутора: „Међутим, већина најсветијих места православља, почев од Јерусалима, преко Истамбула (не треба заборавити да се у ствари ради о хришћанском граду Цариграду), до светих места у Синају, налази се на просторима под контролом исламских земаља, што се сматра великим хендикепом у надметању религија на светском нивоу“. Ипак, треба нагласити да је снага те религије у духовном домену, па аутор закључује: „Ипак, без обзира на подељеност и аутокефалност националних православних цркава, она је јединствена у погледу доктрине и у канонском општењу“.

Ислам и муслиманство аутор види као још тоталитарнију религију од католичанства, која задире у духовне, политичке и економске традиције својих верника, прожима њихов укупан живот и у потпуности га подређује својим циљевима: „Ислам није само религија. Он је и право, чији је извор Куран, којим се регулише целокупно понашање муслимана и даје правна, друштвена и породична организација, па прописују и све друге активности, између осталог и свети рат (џихад) за наметање ислама као једине светске религије 'докле год се чују звона'. У суштини, ради се о експанзионистичкој религији, која у наступу не бира средства“. Аутор издваја још једну веома значајну карактеристику ислама, посебно на глобалном плану, а то је његова ујединитељска функција: „У ствари, народи, државе, нације, групе и појединци који прихватају Алаха и његовог пророка Мухамеда, данас, без обзира на расу, националну припадност, образовање, социјални положај и друге карактеристике, представљају снагу која се тешко може спутати, а још теже контролисати и зауставити у свом експанзионизму“. И ту аутор експанзионизам религије повезује са њеном јаком финансијском основом: „Материјално-финансијска база муслиманских земаља је велика и, са јеврејским и америчким капиталом, контролише већи део светског тржишта капиталом и енергентима“.

У наставку, Петковић наводи основне карактеристике и осталих важнијих религија, као што су *јудизам* и веће источњачке религије, међу којима су најпознатије *будизам*, *ламаизам*, *шинтоизам*, *браманске (хиндуистичке)* религије и друге, за које сматра да су узор за многобројне модерне покрете, идеологије и филозофске правце. Међутим, с аспекта геополитике значајнија је религија, ако се тако може дефинисати, или покрет под називом „Ново доба“ (*New age*). Аутор га описује на следећи начин: „Покрет се представља као нова глобална религија чије време ће наступити успостављањем новог светског поретка. Поред увођења нових вредности у друштву, међунационалним и међудржавним односима, контроли прираштаја и коришћења природних ресурса, у новом светском поретку се предвиђа и нова религија која подразумева укидање постојећих религија и традиционалне цркве“. Петковић наводи да је та нова „религија“ на Западу већ задобила приличан број присталица и да

је циљ њеног ширења „стварање послушног масовног аудиторијума који ће са захвалношћу примати удељене мрвице благостања кроз мистику, масовну диктирану културу пласирану путем средстава јавног информисања и друге облике потчињавања“. Сличну филозофију заступају мировни покрети који имају за циљ да покрећу питања: „моралности служења војног рока, односно одбијања узимања оружја у руке“. То, по Петковићевом мишљењу, „одговара креаторима 'новог светског поретка' и зато се потенцира“. Ауторовој тези треба додати да силе које потенцирају мировне покрете развијају, истовремено, оружја неслућених могућности и држе глобалне армије у целом свету. Међутим, перспектива тог покрета је неизвесна јер неће моћи да истисне традиционалне религије, које су пустиле дубоке корене. Поред тога, како наводи аутор: „... иако је сарадња на успостављању 'новог светског поретка' између САД, ЕУ, НАТО, Ватикана и 'Новог доба', на политичком плану за сада очигледна, тешко је замислити неку тешњу сарадњу католицизма и 'Новог доба' у будућности. Постоји један важан основни разлог: 'Нова религија захтева одрицање од библије и хришћанства...', што ће тешко учинити хришћанске религије. Томе треба додати да је на одрицање од својих визија још мање спреман ислам, или нека друга значајна религија.

Тесно везано за покрет „Новог доба“ јесте питање ширења верских секти. Њихов циљ је, очигледно, да делују на основе традиционалних друштава и уништавају националну свест и религијски осећај, а самим тим и солидарност међу појединцима у истој заједници. Стога су, како наводи аутор: „... све очитије и раширеније појаве анационалности, истицања 'мондијализма' као одлике 'ослобођене личности' и одрицања од сопствене нације ... осећање националне припадности се код многих, тако декларисаних и опредељених лица, третира као заостао, примитиван и шовинистичко агресивни 'остатак прошлих времена'. Идеал је бити богат, живети лагодно и очекивати симпатије света који 'чезне да створи рај, само ако народ буде добар и послушан' ... 'улазак у рај' подразумева не само 'брисање граница' него и потпуно разарање националних привреда, односно њиховог асимилирања од стране финансијских сила 'новог светског поретка' и установљаване нових стандарда без обзира на то да ли они одговарају потребама и могућностима нашег народа и да ли се уклапају у менталитет људи овог поднебља“. Суштину задатка верских секти и циљева „новог светског поретка“ Петковић такође дефинише: „Будући да религија учествује у историјском развоју нације, па и њеном одржавању у тешким тренуцима историје, а пошто 'новом светском поретку' управо нису потребне нације, независност и суверенитет сваког народа је у супротности са идејом тог 'новог света'. Због тога није ни чудо што се појављују многе теорије о 'ограниченом суверенитету', 'прихваћеним ограничењима' и сл. При томе, религија се јавља као сметња коју снаге 'новог светског поретка' морају да неутралишу. Да би се то постигло користе се и верске секте“.

Када је реч о економији, актуелну ситуацију карактеришу неред, све већа диференцијација између богатих и сиромашних и трка за што боље економске позиције и поседе водећих светских сила пред наступајући, трећи миленијум. Аутор у томе, између осталог, каже: „У таквој грозничавој трци за место на светској лествици силе и све већој неравнотежи моћи, развијаће се и трка у повећању бруто националног дохотка појединих економских сила. Сасвим је извесно да ће већ пре краја XX века бруто национални дохотак САД, Јапана, Републике Кореје и 'четири далекоисточне земље' (Кина, Сингапур, Хонг-Конг и Тајван) представљати око 60% светског бруто националног дохотка. Тако ће се, постепено, центар економске моћи преселити на обале Пацифика. Та, релативно брза еволуција, започета седамдесетих година, узнемирила је Европу и убрзала процес интеграције западноевропских земаља. После уједињења, Немачка је постала неспорна европска и светска економска сила, која настоји да избори одговарајуће место у светској политичкој структури моћи. Међутим, као и у ранијим периодима експанзије, недостатак енергената, сировина и приступа топлим морима, поставио се и сада као проблем број један за немачке политичаре. Стога настојање Немачке да се повеже са Русијом (у питању су неисцрпни ресурси и тржиште са око 600 милиона потрошача) и тежња да преко Балкана и Турске избије на простор Блиског истока, нормална су последица њеног јачања. Још 1849. г. Фридрих Енгелс је констатовао да 'Словенци и Хрвати одвајају Немачку од Јадранског мора' што она не може дозволити из 'географских и комерцијалних нужности'. Оно што јој није успело током два светска рата војном силом, постигла је 1991. г. подршком сецесије Словеније и Хрватске“.

С аспекта геополитике, у оквиру економије, посебно место имају *трговина и пласман оружја* у кризна и ратна жаришта, као и тренд развоја војне индустрије у свету.

Када је реч о регионима у којима је у последњих неколико деценија остварен највећи увоз оружја, аутор наводи од 1976. године Блиски и Средњи исток, затим су на ред дошли Африка и Далеки исток, а у последње време југоисток Европе. Највећи извозници оружја и војне опреме су, према Петковићу, САД и бивши СССР: „Према постојећим изворима САД су, у периоду од 1950. г. до 1985. г., у 93 земље трећег света, оствариле извоз наоружања, војне опреме и војне технологије у износу од 145 млрд. долара, док је СССР у истом периоду реализовао извоз од 116 млрд. долара. То за САД представља 36%, а за СССР 28% укупног извоза“.

Анализирајући теоријска питања рата и садашње практичне проблеме у свету, и који у будућности могу да изазову нове сукобе и ратове, аутор каже: „Веровање да је свет, после пет деценија релативно стабилног мира заснованог на стратегији страха од рата у којем би било употребљено и нуклеарно оружје, ушао у период међусобног поверења, споразумевања и сарадње, те да му преостаје још само да се 'уклопи' у

нови светски поредак по формули САД, брзо је нестало и свет се поново суочава са новим, веома опасним ризицима, праћеним новим феноменом – 'преливањем рата'. Аутор затим наводи мноштво међудржавних спорова и нерешених питања која могу да буду разлог за локалне, а потом и шире ратове. Анализирајући актуелно понашање великих сила и све чешће коришћење разноликих форми притисака и дестабилизације малих земаља на ограниченом простору, Петковић каже: „Глобалне стратегије великих сила и свих оних који траже оптималне облике примене силе данас теже за тим, а и убудуће ће тежити, да се проблеми углавном решавају кризом, а све мање ратом“. Сматрајући експанзионизам великих сила непроменљивом категоријом, сматра да ће се убудуће оне сконцентрисати на интензивирање сукоба ниског интензитета где год се оцени да би њихови витални интереси могли да буду угрожени, али и где год се очекује неки профит од рата.

Разматрајући садашњу *дипломатију*, њену улогу и појавне облике аутор закључује да је као у прошлости ефикасна зависно од снаге армије која иза ње стоји. Оно што је сада можда другачије у међународним односима, а директно се одражава на *дипломатију*, јесте примена разноврснијих метода и поступака у односима међу државама, углавном срачунатих на принудно прихватање неповољних решења, али без употребе силе ако то није неопходно. Аутор о томе каже: „... војна интервенција постала је један од првенствених задатака свих великих и средњих војних сила. Ради се о војним активностима које немају за циљ *освајање територије*, већ наметање својих политичких концепција – осигурање националних виталних интереса, заштита сопствених грађана на туђој територији, подршка угрожених политичких режима, осигурање нових тржишта за сопствену индустрију, уз наметање сопствене технологије производње, заштита и контрола путева снабдевања сировинама и енергентима, одржавање војног присуства у традиционално интересантним регионима, утицање на решавање унутрашњих проблема у појединим земљама и друго... Поред класичне *дипломатије* примењују се разни нови облици дипломатских активности, а највише тајна *дипломатија* и *дипломатија* притисака политичким, економским и војним средствима, у комбинацији са политичко-економском блокадом, географском изолацијом, психолошко-пропагандним операцијама, унутрашњим деструктивним снагама и други“. Осврћући се и на актуелно деловање ОУН, аутор запажа њену све већу зависност од водећих сила и толику инструментализацију да своје мировне и посредничке активности све више замењују војним ангажовањима по свету: „Тако постепено, дипломатски наступ ОУН уступа место наступу са позиције силе, односно појављује се нова врста *дипломатије* – наоружана *дипломатија*“.

Нове војне доктрине

У том делу књиге аутор детаљно разрађује војне доктрине САД, НАТО-а, Европске уније, Немачке, значајних западноевропских земаља, суседа СРЈ, Јапана, Руске Федерације и Организације уједињених

нација, што има посебан значај за професионалне војнике због мноштва прецизних информација, стратегија и података. За ширу јавност значајно је оно што је ново у односу на досадашњи историјски период, а на то се односи неколико ауторових ставова. Прво, све је очигледно да је због глобалне политике светских сила – тежње ка новом (глобалном) светском поретку, неопходно формирање армија које ће не само одговорати таквим циљевима него их и легализовати. Због тога велике силе, самостално, а првенствено у оквиру великих светских међународних организација, заговарају коришћење мултинационалних снага, стварајући тако клицу „светске армије“ у функцији сипствених интереса. Затим, уместо класичних ратова и оружаних сукоба, све више се користе софистицирани, али глобални методи свеопштег притиска на државу – жртву агресије, а у крајњем се користе и војне операције. У методе свеопштег притиска спадају политичке уцене и приморавања, економске блокаде и изнуривања, медијска сатанизација, пропагандно-психолошка дејства према домаћем становништву, војне провокације и постепено ограничавање суверенитета, изазивање унутрашњих нереда и немира, и друго. Аутор у одељку који је посветио општим заједничким карактеристикама нових војних доктрина наглашава: „Највеће промене у војним доктринама настале су у погледима на могућност избијања и врсту ратова. Сматра се да већ сада не постоји опасност од избијања светског рата, али да могућност избијања локалних ратова није битно смањена. Предвиђа се могућност ангажовања оружаних снага у војним интервенцијама 'ниског интензитета' које се дефинишу као ограничене по простору, времену трајања, ангажованим снагама и ратним разарањима... Може се констатовати да је општа нуклеарна опасност смањена... Растерећене страха од глобалног ризика велике државе лакше доносе одлуку о иницирању локалних ратова и војних интервенција у малим и средњим државама под разним, претежно 'хуманитарним' мотивима и различитим непосредним поводима (најчешће одбрана демократије, заштита људских права, очување виталних интереса, итд.)“.

Ситуација у свету

Анализирајући садашње стање политичких односа у свету Петковић каже: „Основна карактеристика новог светског поретка је да толерише остајање на светској сцени суперсиле (САД) и три економски и технички најјача субјекта (САД, Европска унија и Јапан), којима се могу придружити Кина и група земаља извозница нафте. Остатак света био би састављен од низа средњих и малих земаља, различитог степена зависности од великих. Као и сви претходни, тако се и најновији 'нови светски поредак' реализује на одређеним, стратешки значајним подручјима и у складу са интересима једине преостале светске суперсиле, САД. Међутим, да би добио легалитет формално се подводи под одлуке међународне заједнице и њених организација и институција, па чак и неких регионалних организација (Европска унија, НАТО и друге)“.

У вези са савременим ратовима Петковић пише: „Битна новина у иницирању и вођењу савремених ратова јесте апстиненција од непосредног учешћа великих сила. Оне обично подржавају једну од страна у сукобу а непосредно учешће узимају само под видом 'мировних операција'“. Повезујући глобални приступ тој теми са искуствима из разбијања Југославије, Петковић наводи и актуелне карактеристике ратова и криза: „... видан је изразити утицај спољног фактора; озваничено је ангажовање нових облика спољног мешања као што су санкције, мировне снаге, зоне забрањених летова, зоне безбедности, посматрачи итд.; међународна заједница има на располагању инструменте за контролу ескалације и ширења рата; евидентно је спречавање победе једне стране у сукобу; онемогућавање формирања нових националних држава, као последица 'етничког чишћења' постаје 'правило игре'“.

Разматрајући могући развој ситуације до краја 20. века, аутор предвиђа следеће: „Крај XX и почетак XXI века све утицајније силе света ће настојати да дочекају са што је могуће бољим позицијама, што има одређени политички, економски, војни и социјални значај, али и психолошке ефекте на сопствено становништво и ближе и даље окружење државе. САД ће настојати да уреде односе по свом концепту 'новог светског поретка' ... Русија ће настојати да среди унутрашњу стабилност и поврати статус супер силе... Немачка је већ израсла у доминантну регионалну силу са изгледима да до краја века све више утиче на глобална кретања. То ће остварити пријемом за сталног члана СБ ОУН и сразмерним потискивањем САД из Европе и приближавањем Русији... Јапан, с ослоном на високу технологију, а Кина, па и Индија, на демографски фактор, настојаће да постану чиниоци од глобалног значаја... у исламском свету, под утицајем изразитог пораста становништва, мешања са стране, па и традиционалних сукоба за водећу улогу између Турске, Ирана и Пакистана и других већих исламских земаља, одвијаће се интересантни процеси што ће вероватно довести до пораста утицаја фундаментализма... Међународне организације и разне интеграције до краја овог века биће непрестано потресане кризама при чему ће се једне распадати или трансформисати, а друге стварати ... док ће се средње и мале земље наћи у најтежем положају, поготову оне које не буду хтеле да прихвате 'правила игре'“.

Сужавајући фокус на Балкан, Петковић предвиђа: „Процеси на Балкану започети деведесетих неће се потпуно стабилизovati до 2000. године. На то ће посебно утицати четири спољна фактора: САД, Немачка, Русија и ислам, при чему ће утицај САД слабити, Немачке и ислама бити у успону док ће присуство Русије бити променљиво. Већина земаља нашег окружења и даље ће бити оптерећена економским проблемима и политичком нестабилношћу због чега ће бити принуђене да подршку за своју политику траже повезивањем са страним чиниоцима, било тражењем заштите од моћнијих ванбалканских држава, било међусобним повезивањем у шире регионалне савезе. На простору бивше БиХ оружани сукоби ће се смирити али неће бити решени

међунационални односи, тако да ће и даље постојати услови за оружане инциденте“.

Смело се упуштајући у предвиђања развоја војно-политичке ситуације и након 2000. године, Петковић истиче: „САД неће успети да наметну тоталитаризам у светским размерама... у светским оквирима исламски фактор ће јачати у односу на остале народе, цивилизације и религије... због чега ће имати све веће претензије ради чега ће се сукобити са другом агресивном цивилизацијом – западним католичким светом, а део тих сукоба ишао би директно преко нашег државног и националног простора... Главни утицај на развој војно-политичке ситуације у Европи имаће Немачка и Русија... У будућности, на Балкану, па и у Европи, Србија и Југославија могу да заузму значајно место. То је важно за Европу, али и за поједине балканске земље. Саобраћај, енергетске везе и размена на тржишту су перспектива сарадње у којима СРЈ, због своје географске позиције, природних богатстава и величине, има централно место. Стога балкански савез, као систем безбедности може да нађе место у сагледавању перспективе политичке ситуације на Балкану“.

Антиципирајући даљи ток и развој цивилизације и проблеме са којима ће се у непосредној будућности суочити, Петковић смело предвиђа оне најважније: „... демографски раст (предвиђајући до краја 2000. г. 6,2–6,5 млрд. становника на земљи), урбанизацију планете (оцењује да ће почетком XXI века више од половине становника живети у урбаним срединама а да ће тада постојати 14 до 15 метропола са преко 10 мил. становника), проблем сировина и енергије (са свим последицама које из тога могу проистећи), проблем спасавања биосфере (која је већ данас угрожена), снагу миграционих кретања (отвореност граница и разлике у степену развоја и животног стандарда изазваће велике миграције становништва у потреси за послом и бољим животом), пораст монопола у науци и технологији (што ће довести до још већег јаза између развијених и неразвијених и богатих и сиромашних)“.

У оквиру тога аутор разматра и место и улогу средстава јавног информисања и масовних комуникација. Интересантно је његово виђење Интернета: „Интернет представља фундаментални заокрет у области комуникација. Његовим жицама теку и све врсте информација – слика, звук, писани текст... Интернет је постао стандардни канал за комуницирање у свим областима људске делатности. О озбиљности Интернета можда најречитије говори податак да су своје странице на мрежи отворили и неки од најзначајнијих светских листова као што су 'Њујорк тајмс', 'Вол стрит џурнал' и други“. Уз све предности које Интернет прибавља корисницима, он је, према Петковићу, и опасност „од 'денатурације' човека (издвајање из природе), даљој подели на богате и сиромашне, немогућношћу контроле садржаја у којима има све више и порнографије, расизма, тероризма, крађа ауторских права, упада у туђе системе и информативне билтене и сл.“.

На крају књиге аутор даје и неколико напомена о будућој милитаризацији космоса: „Сукобљавајући се на копну, мору и ваздуху, људи се припремају и за сукобе у космосу. Због тога што располажу огромним научно-техничким потенцијалом и великим природним ресурсима високо развијене земље имају извесно предодређење за продор у космос“. Анализирајући то питање, аутор указује на опасности од нове трке у наоружавању, овога пута у космосу, као и на опасности да владавина космосом (ако се о томе уопште може говорити) садржи и друге опасности, првенствено од „приватизације“: „Може ли се рећи да 'приватизација' космоса и његова милитаризација измичу контроли... До изражаја долази још већа поларизација између супер развијених земаља и оних у развоју“. С обзиром на све то, Петковић основано страхује: „Вероватно је да ће већ можда крајем ХХИ века почети нова расправа о 'новом светском поретку' и потреби нове прерасподеле сфера утицаја, моћи, виталних простора и интереса, те да ће се и тај будући најновији 'нови светски поредак' стварати уз призивање старих теорија, претензија, захтева и права. Тада ће, међутим, простор који треба расподелити вероватно бити већи и шири јер ће обухватити и део космоса са неким, нама најближим, небеским телима“.

Књига Милана В. Петковића *Геополитичке паралеле на прагу ХХИ века*, у сваком случају, веома је интересантна и корисна како за стручњаке, тако и за ширу јавност, и несумњив је допринос теорији геополитике, војно-политичкој доктрини и разумевању како актуелних збивања на међународној сцени, и у нашем окружењу, тако и сагледавању процеса који нас воде у будућност, при чему аутор покушава да нас на време упозори на проблеме са којима ћемо се на том путу сусрести.